Hallintovaliokunta

Torstai 12.11.2020 klo 11.45—13.10

Läsnä
puheenjohtaja Riikka Purra ps
varapuheenjohtaja Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Jussi Halla-aho ps
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Hanna Holopainen vihr
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Anna-Kaisa Ikonen kok (14, 15, 16, 17, 18, 19, 20) (13 osittain)
jäsen Mikko Kärnä kesk
jäsen Aki Lindén sd (14, 15, 16, 17, 18, 19, 20) (13 osittain)
jäsen Mauri Peltokangas ps
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Matti Semi vas (12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20) (11 osittain)
jäsen Heidi Viljanen sd
jäsen Ben Zyskowicz kok

Sihteerit
valiokuntaneuvos Ossi Lantto
valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 13 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta Ukrainan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi
Hallituksen esitys HE 190/2020 vp

Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaanedustuksen virkamiesten puolisoille maksettavasta erityiskorvauksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 193/2020 vp

Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 36 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 207/2020 vp

Asiantuntijalausunto HE 207/2020 vp HaV 06.11.2020 neuvotteleva virkamies Matti Sillanmäki, valtiovarainministeriö Asiantuntijalausunto / A5
Asiantuntijalausunto HE 207/2020 vp HaV 06.11.2020 neuvotteleva virkamies Mikko Nygård, sosiaali- ja terveysministeriö Asiantuntijalausunto / B5
Asiantuntijalausunto HE 207/2020 vp HaV 06.11.2020 kehittämispäällikkö Sanna Lehtonen, Suomen Kuntaliitto Asiantuntijalausunto / C5
Asiantuntijalausunto HE 207/2020 vp HaV 12.11.2020 valtiovarainministeriö Asiantuntijalausunto / D5
Lisäselvitys HE 207/2020 vp HaV 12.11.2020 valtiovarainministeriö Asiantuntijalausunto / E5
Asiantuntijalausunto HE 207/2020 vp HaV 12.11.2020 opetus- ja kulttuuriministeriö Asiantuntijalausunto / F5

Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Merkittiin, että alla mainitut asiantuntijat on kuultu perjantaina 6.11.2020 klo 11.15 pidetyssä epävirallisessa etäkokouksessa.

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- neuvotteleva virkamies Matti Sillanmäki, valtiovarainministeriö, liite
- neuvotteleva virkamies Mikko Nygård, sosiaali- ja terveysministeriö, liite
- kehittämispäällikkö Sanna Lehtonen, Suomen Kuntaliitto, liite

Valiokuntaan ovat saapuneet kirjalliset lausunnot:
- valtiovarainministeriö, liite
- opetus- ja kulttuuriministeriö, liite

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi henkilökorttilain, passilain, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 15 ja 38 §:n sekä ulkomaalaislain 33 a ja 159 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 206/2020 vp

Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen osallistumisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) toimintaan sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 184/2020 vp

Asia on saapunut hallintovaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava lakivaliokunnalle.

8. Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko

Valtioneuvoston selonteko VNS 4/2020 vp

Asia on saapunut hallintovaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava ulkoasiainvaliokunnalle.

9. Toimenpidealoite poliisilain muuttamiseksi poliisin osallistumisesta poliittisiin tai muihin yleisötilaisuuksiin muuten kuin virkatehtävien hoitamiseen velvoittavalla tavalla

Toimenpidealoite TPA 120/2020 vp

Asia on saapunut valiokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 36 ja 55 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 148/2020 vp

Asiantuntijalausunto HE 148/2020 vp HaV 10.11.2020 opetus- ja kulttuuriministeriö Asiantuntijalausunto / A10

Merkittiin, että alla mainittu asiantuntijalausunto on saapunut valiokuntaan tiistaina 10.11.2020 klo 12.15 pidetyssä epävirallisessa etäkokouksessa

Valiokuntaan on saapunut kirjallinen lausunto:
- opetus- ja kulttuuriministeriö, liite

11. Sisäministeriön selvitys toimenpiteistä sisäisen turvallisuuden selontekomietinnön (HaVM 5/2017 vp) johdosta

Valiokunnan oma asia O 67/2020 vp

Muu asiakirja SM_selvitys_O_67_2020_vp_10112020.pdf / A11
Asiantuntijalausunto O 67/2020 vp HaV 12.11.2020 kansliapäällikkö Kirsi Pimiä, sisäministeriö Asiantuntijalausunto / B11

Valiokunta merkitsi saapuneeksi: sisäministeriön selvitys eduskunnan hallintovaliokunnalle sen mietinnössä HaVM 5/2017 vp esiin nostamista sisäisen turvallisuuden kehittämiskohteista.

Merkittiin, että alla mainitut asiantuntijat on kuultu tiistaina 10.11.2020 klo 12.15 pidetyssä epävirallisessa etäkokouksessa

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- kansliapäällikkö Kirsi Pimiä, sisäministeriö, liite
- strategiapäällikkö Ari Evwaraye, sisäministeriö

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun.

Hyväksyttiin kannanotto: Valiokunta merkitsee selvityksen saaduksi ja toteaa tältä osin asian käsittelyn päättyneeksi. Lisäksi valiokunta toteaa, että eduskunnan hallintovaliokunnan mietinnön (HaVM 5/2017 vp) pohjalta hyväksymän lausuman, johon sisäministeriön selvityksen antaminen valiokunnalle perustuu, tarkoitus on ollut varmistaa, että valiokunta saa ennen uuden sisäisen turvallisuuden selonteon antamista selvityksen niistä toimenpiteistä, joihin selontekomietinnön perusteella on ryhdytty. Valiokunta on kuullut selvityksen johdosta asiantuntijoina sisäministeriön edustajia. Selvityksen ja asiantuntijoiden puheenvuorojen perusteella valiokunta ilmaisee alustavasti tyytyväisyytensä tehtyjen toimenpiteiden johdosta. Valiokunta ottaa tarkemmin kantaa asiakokonaisuuteen myös tältä osin käsitellessään kevätistuntokaudella 2021 annettavaa uutta sisäisen turvallisuuden selontekoa. Selvitysmenettelyn tarkoituksena on myös ollut, että valiokunta voi esittää ministeriölle lausunnon muodossa näkemyksensä selonteossa huomioon otettavista asioista. Muun muassa aikataulusyistä valiokunta ei ole ryhtynyt laatimaan asiassa lausuntoa. Valiokunta katsoo kuitenkin, että annettavassa sisäisen turvallisuuden selonteossa tulisi käsitellä kattavasti mahdollisten muiden seikkojen ohella ne asiat, jotka ilmenevät valiokunnalle annetusta selvityksestä ja selontekomietinnöstä (HaVM 5/2017 vp).

Merkittiin selvitys saaduksi.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

12. Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto EU:n turvallisuusunionistrategiasta

Valtioneuvoston E-selvitys E 119/2020 vp

Liiteasiakirja EU/OSA; Komission tiedonanto EU:n turvallisuusunionistrategiasta

Valiokunta päätti, ettei asian johdosta ryhdytä toimenpiteisiin.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntalain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 159/2020 vp

Asiantuntijalausunto HE 159/2020 vp HaV 06.11.2020 talous- ja strategiajohtaja Miia Äkkinen, Vaasan kaupunki Asiantuntijalausunto / A13
Asiantuntijalausunto HE 159/2020 vp HaV 06.11.2020 talousjohtaja Mari Puhka-Susi, Akaan kaupunki Asiantuntijalausunto / B13
Asiantuntijalausunto HE 159/2020 vp HaV 06.11.2020 kaupunginjohtaja Atte Rantanen, Kemijärven kaupunki Asiantuntijalausunto / C13
Asiantuntijalausunto HE 159/2020 vp HaV 06.11.2020 sairaanhoitopiirin johtaja Seppo Ranta, Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri Asiantuntijalausunto / D13
Asiantuntijalausunto HE 159/2020 vp HaV 06.11.2020 Raaseporin kaupunki Asiantuntijalausunto / E13
Asiantuntijalausunto HE 159/2020 vp HaV 06.11.2020 Haapajärven kaupunki Asiantuntijalausunto / F13
Asiantuntijalausunto HE 159/2020 vp HaV 06.11.2020 Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri Asiantuntijalausunto / G13

Merkittiin, että alla mainitut asiantuntijat on kuultu perjantaina 6.11.2020 klo 11.15 pidetyssä epävirallisessa etäkokouksessa

Valiokunnassa olivat kuultavina:

- talous- ja strategiajohtaja Miia Äkkinen, Vaasan kaupunki, liite
- talousjohtaja Mari Puhka-Susi, Akaan kaupunki, liite
- kaupunginjohtaja Atte Rantanen, Kemijärven kaupunki, liite
- talousjohtaja Kari Janhonen, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri
- sairaanhoitopiirin johtaja Seppo Ranta, Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri, liite

Valiokuntaan ovat saapuneet kirjalliset lausunnot:
- Raaseporin kaupunki, liite
- Haapajärven kaupunki, liite
- Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri, liite

Valiokuntaan on saapunut ilmoitus, ei lausuttavaa:
- Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 31/2020 vp

Vastine HE 31/2020 vp HaV 12.11.2020 valtiovarainministeriö Asiantuntijalausunto / A14
Asiantuntijalausunto HE 31/2020 vp HaV 12.11.2020 professori Olli Mäenpää Asiantuntijalausunto / B14

Merkittiin, että alla mainittu kirjallinen lausunto on otettu vastaan keskiviikkona 11.11.2020 klo 11.15 pidetyssä epävirallisessa kokouksessa

Valiokuntaan ovat saapuneet kirjalliset lausunnot:
- valtiovarainministeriö, liite
- professori Olli Mäenpää, liite

15. Hallituksen esitys eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 173/2020 vp

Asiantuntijalausunto HE 173/2020 vp HaV 12.11.2020 hallitusneuvos Piritta Sirvio, opetus- ja kulttuuriministeriö Asiantuntijalausunto / A15
Asiantuntijalausunto HE 173/2020 vp HaV 12.11.2020 budjettineuvos Merja Leinonen, valtiovarainministeriö Asiantuntijalausunto / B15
Asiantuntijalausunto HE 173/2020 vp HaV 12.11.2020 opetus- ja kulttuuriyksikön johtaja Terhi Päivärinta, Suomen Kuntaliitto Asiantuntijalausunto / C15
Asiantuntijalausunto HE 173/2020 vp HaV 12.11.2020 Opetushallitus Asiantuntijalausunto / D15

Merkittiin, että alla mainittujen asiantuntijoiden kuuleminen aloitettiin tiistaina 10.11.2020 klo 12.15 pidetyssä epävirallisessa etäkokouksessa. Kuulemista jatketaan perjantaina 13.11.2020 klo 11.15 pidettävässä kokouksessa

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- hallitusneuvos Piritta Sirvio, opetus- ja kulttuuriministeriö, liite

- budjettineuvos Tero Tyni, valtiovarainministeriö
- budjettineuvos Merja Leinonen, valtiovarainministeriö, liite
- opetus- ja kulttuuriyksikön johtaja Terhi Päivärinta, Suomen Kuntaliitto, liite
- lakimies Minna Antila, Suomen Kuntaliitto
- erityisasiantuntija Kyösti Värri, Suomen Kuntaliitto

Valiokuntaan on saapunut kirjallinen lausunto:
- Opetushallitus, liite

16. Hallituksen esitys eduskunnalle eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevaksi täydentäväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 141/2020 vp

Asiantuntijalausunto HE 141/2020 vp HaV 11.11.2020 lainsäädäntöneuvos Jaana Heikkinen, sisäministeriö Asiantuntijalausunto / A16
Asiantuntijalausunto HE 141/2020 vp HaV 11.11.2020 poliisitarkastaja Joni Länsivuori, sisäministeriö Asiantuntijalausunto / B16
Asiantuntijalausunto HE 141/2020 vp HaV 11.11.2020 hallitusneuvos Johanna Hakala, sisäministeriö Asiantuntijalausunto / C16
Asiantuntijalausunto HE 141/2020 vp HaV 11.11.2020 asiantuntija Anu Polojärvi, sisäministeriö Asiantuntijalausunto / D16
Asiantuntijalausunto HE 141/2020 vp HaV 11.11.2020 vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Kristian Holman, Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia Asiantuntijalausunto / E16
Asiantuntijalausunto HE 141/2020 vp HaV 11.11.2020 lainsäädäntöneuvos Mira Turpeinen, oikeusministeriö Asiantuntijalausunto / F16
Asiantuntijalausunto HE 141/2020 vp HaV 11.11.2020 apulaistietosuojavaltuutettu Jari Råman, Tietosuojavaltuutetun toimisto Asiantuntijalausunto / G16
Asiantuntijalausunto HE 141/2020 vp HaV 11.11.2020 erityisasiantuntija Elina Castrén, Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto Asiantuntijalausunto / H16
Asiantuntijalausunto HE 141/2020 vp HaV 11.11.2020 asiantuntija Ari-Pekka Calin, Poliisihallitus Asiantuntijalausunto / I16
Asiantuntijalausunto HE 141/2020 vp HaV 11.11.2020 erityisasiantuntija Emma Rimmanen, Maahanmuuttovirasto Asiantuntijalausunto / J16
Asiantuntijalausunto HE 141/2020 vp HaV 11.11.2020 tulliylitarkastaja Sami Vainikka, Tulli Asiantuntijalausunto / K16
Asiantuntijalausunto HE 141/2020 vp HaV 11.11.2020 professori Olli Mäenpää Asiantuntijalausunto / L16
Asiantuntijalausunto HE 141/2020 vp HaV 11.11.2020 valtiovarainministeriö Asiantuntijalausunto / M16
Asiantuntijalausunnon liite HE 141/2020 vp HaV 11.11.2020 valtiovarainministeriö Asiantuntijalausunto / N16
Asiantuntijalausunto HE 141/2020 vp HaV 11.11.2020 ulkoministeriö Asiantuntijalausunto / O16
Asiantuntijalausunto HE 141/2020 vp HaV 11.11.2020 liikenne- ja viestintäministeriö Asiantuntijalausunto / P16
Asiantuntijalausunto HE 141/2020 vp HaV 11.11.2020 Päällystöliitto ry Asiantuntijalausunto / Q16
Asiantuntijalausunto HE 141/2020 vp HaV 11.11.2020 Rajaturvallisuusunioni ry Asiantuntijalausunto / R16
Asiantuntijalausunto HE 141/2020 vp HaV 11.11.2020 Amnesty International, Suomen osasto ry Asiantuntijalausunto / S16

Merkittiin, että alla mainitut asiantuntijat on kuultu keskiviikkona 11.11.2020 klo 11.15 pidetyssä epävirallisessa etäkokouksessa

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- lainsäädäntöneuvos Jaana Heikkinen, sisäministeriö, liite
- poliisitarkastaja Joni Länsivuori, sisäministeriö, liite

- hallitusneuvos Johanna Hakala, sisäministeriö, liite
- asiantuntija Anu Polojärvi, sisäministeriö, liite
- vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Kristian Holman, Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, liite
- lainsäädäntöneuvos Mira Turpeinen, oikeusministeriö, liite
- apulaistietosuojavaltuutettu Jari Råman, Tietosuojavaltuutetun toimisto, liite
- erityisasiantuntija Elina Castrén, Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto, liite
- asiantuntija Ari-Pekka Calin, Poliisihallitus, liite
- erityisasiantuntija Emma Rimmanen, Maahanmuuttovirasto, liite
- tulliylitarkastaja Sami Vainikka, Tulli, liite
- professori Olli Mäenpää, liite

Valiokuntaan ovat saapuneet kirjalliset lausunnot:
- valtiovarainministeriö, liite
- ulkoministeriö, liite
- liikenne- ja viestintäministeriö, liite
- Päällystöliitto ry, liite
- Rajaturvallisuusunioni ry, liite
- Amnesty International, Suomen osasto ry, liite

Valiokuntaan ovat saapuneet ilmoitukset, ei lausuttavaa:
- Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
- Pakolaisneuvonta ry

17. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021

Hallituksen esitys HE 146/2020 vp

Asiantuntijalausunto HE 146/2020 vp HaV 12.11.2020 sosiaali- ja terveysministeriö Asiantuntijalausunto / A17
Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021 / B17
Muu asiakirja Täydennystä budjettilausuntoon OL_HE_146_2020_vp.pdf / C17
Eriävä mielipide Eriävä mielipide HaV PS HE 146 2020 vp Budjetti 2021.pdf / D17
Eriävä mielipide Eriävä KOK HaV HE 146_2020_vp lausunto TAE21 final.pdf / F17

Valiokuntaan on saapunut kirjallinen lausunto:
- sosiaali- ja terveysministeriö, liite

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun loppuun.

Sihteeri esitteli lausuntoluonnoksen.

Merkittiin valiokunnalle jaetuksi: sihteerin täydennyksiä lausuntoluonnokseen 12.11.2020.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Kappaleen 2 lopusta poistettiin toiseksi viimeinen virke: "Valiokunta ei näe estettä sen suhteen, etteikö tällainen yhteistyö voisi onnistua myös nykyään. " Lisäksi saman kappaleen loppuun lisättiin virke: "Sitä on syytä jatkaa säännöllisesti".

Kappaleen 6 viidennen virkkeen alku hyväksyttiin näin kuuluvana: "Omakustannusperiaatteen toteuttamisesta johtuvien vuokrankorotusten kompensoimiseksi Senaatti -kiinteistöille maksettaviin vuokriin ...".

Varapj. Talvitie ja ed. Peltokangas esittelivät kumpikin ehdotuksensa poliisitoimea ja Rajavartiolaitosta käsitteleväksi osuudeksi.

Ed. Peltokangas ehdotti varapj. Talvitien kannattamana, että lausuntoluonnoksen poliisitoimea koskevassa kokonaisuudessa todetaan seuraavaa:.

”Talousarvioesitys sisältää sinänsä merkittäviä lisäyksiä poliisin toimintamenomomentille. Poliisitoimen haasteena on kuitenkin pysyväisluonteisten menojen kattaminen määräaikaisilla määrärahalisäyksillä. Saadut lisäykset helpottavat taloudellista tilannetta väliaikaisesti, mutta eivät ratkaise rahoituksen riittämättömyydestä aiheutuvia haasteita pidemmällä aikavälillä. Sen sijaan, että erilaisia ongelmia ratkotaan kohdennetulla lisärahoituksella, tulisikin poliisin toimintaa rahoittaa suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti. Tällöin vältettäisiin nykyisenkaltaiset tilanteet, joissa riittämätöntä henkilöstömäärää siirrellään yksiköstä toiseen sen mukaan, mihin rahoitusta on kulloinkin kohdennettu. Siirrettävät henkilöt ovat aina pois jostain toisesta resurssista.

Suomessa poliisimiesten määrä on sekä pohjoismaisessa että eurooppalaisessa vertailussa muita maita selvästi pienempi. Vuoden 2020 arvioitu toteuma on 7 380 poliisimiestä. Hallintovaliokunta on aiemmin asettanut poliisimiesten määrän minimitavoitteeksi 7 850 vuonna 2025. Tästä tavoitteesta ollaan kaukana varsinkin, kun otetaan huomioon, että kehyskauden edetessä poliisin kokonaisrahoitus laskee, jolloin poliisimiesten määrän pitäminen ennallaan tulee olemaan erittäin haastavaa ilman, että muista poliisitoimen menoista tingittäisiin merkittävästi.

Resurssien puute vähentää poliisin suorituskykyä kentällä ja vaikeuttaa erityisesti piilorikollisuuden paljastamista. Samalla myös päivittäisrikosten selvittämisprosentti laskee, tutkinta- ja toimintavalmiusajat kasvavat ja katuturvallisuusindeksi heikkenee. Poliisimiesten vähentyminen näkyy erityisesti HARVA-alueella, jossa poliisipartioiden määrä on vähentynyt huomattavasti 2010-luvulla.

Esimerkiksi Ruotsissa on huomattavasti enemmän poliiseja kuin Suomessa. Tästä huolimatta Ruotsin poliisi on ongelmissa esimerkiksi lähiöväkivallan, tuhotöiden ja terrorismin uhan alla”.

Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 10-6 lausuntoluonnos hyväksyttiin.

Varapj. Talvitie ehdotti ed. Peltokankaan kannattamana, että poliisitoimea koskevaan kokonaisuuteen lisätään myös siitä, että kansallisen turvallisuuden varmistaminen ja poliisin tehtävistä selviytyminen Suomen muuttuneessa toimintaympäristössä ja heikentyneessä turvallisuustilanteessa vaatii tuntuvia taloudellisia lisäpanostuksia poliisin toimintamenoihin. Tavoite 7 850 poliisin kokonaismäärästä ei ole riittävä. Poliisien määrä on nostettava selvästi yli 8 000 henkilötyövuoteen. Tämä edellyttää rahoituksen ohjaamista poliisin henkilöstömenojen lisäksi poliisikoulutuksen lisäämiseen.

Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 10-6 lausuntoluonnos hyväksyttiin.

Kappaleen 8 loppuun lisättiin seuraavat virkkeet: "Koska kysymys on vuoden 2021 talousarvioesityksestä valiokunta kiinnittää tässä lausunnossaan huomiota lähinnä yleisluonteisesti julkisen talouden suunnitelmaan eli valtion talouden kehyksiin. Kehysten osalta valiokunta lausuu varsinaisesti vuoden 2021 kevätistuntokaudella annettavan julkisen talouden suunnitelmaa koskevassa lausunnossaan. Joka tapauksessa valiokunta korostaa tässä yhteydessä, että kehysmenettelyssä on nykyisen menettelyn sijaan välttämätöntä osoittaa jokaiselle kehyskauden vuodelle riittävä rahoitus eri menokohteisiin – mukaan lukien toimitilamenot ja ICT -kustannukset sekä kustannustason nousu – viranomaisten lakisääteisten tehtävien asianmukaisen hoitamisen turvaamiseksi. Pitkäjänteisen, suunnitelmallisen ja vaikuttavan viranomaistoiminnan edellytyksiin kuuluu myös toiminnan turvaava pitkäjänteinen rahoitus, jonka turvaaminen on valiokunnan käsityksen mukaan myös yhteiskunnan kannalta kokonaistaloudellisin toimintatapa".

Kappaleen 30 viimeinen virke hyväksyttiin näin kuuluvana: "Myönteistä on, että poliisille esitetään vuodelle 2021 2,5 miljoonaa kompensaationa omakustannusperiaatteen toteuttamisesta Senaatti-kiinteistöille maksettavista johtuvista vuokrankorotuksista, kun aiemmin vuokramenojen kasvua ei ole yleensä budjetoitu".

Kappaleen 40 alku hyväksyttiin näin kuuluvana: "Poliisille on myönnetty vuoden 2020 IV lisätalousarviossa 0,8 miljoonaa euroa hybridiautojen latauspisteiden rakentamiseen poliisiasemille sekä valtakunnallisille poliisiyksiköille. Tämän määrärahan avulla on aloitettu suunnitelmallinen latausasemaverkon kehittäminen, Poliisi on osana...".

Rajavartiolaitosta käsittelevän jakson kohdalla varapj. Talvitie ehdotti ed. Peltokankaan kannattamana, että lausuntoluonnokseen lisätään siitä, että Rajavartiolaitoksen haasteet ovat samansuuntaisia kuin poliisilla. Talousarvioon sisältyvät määrärahalisäykset kohentavat tilapäisesti Rajavartiolaitoksen taloustilannetta, ja aikaisemmin syntynyttä hankintavajetta ajoneuvojen, voimankäyttö- ja suojavälineiden sekä teknisen valvonnan osalta pystytään pienentämään. Kehyskauden edetessä toimintamenojen rahoitustilanne kuitenkin heikkenee, eikä rahoitustason tilapäinen nostaminen poista tulevien vuosien rahoitushaasteita. Rajavartiolaitoksen toiminnan turvaaminen EU:n ulkorajoilla sekä Suomen merialueilla on kiristyvässä maailmanpoliittisessa tilanteessa kuitenkin ensiarvoisen tärkeää. Rajavalvonnan toimivuus ei saa olla riippuvainen Suomen rajanaapureiden viranomaisten toiminnasta.

Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 10-6 lausuntoluonnos hyväksyttiin.

Kappaleen 51 toiseen virkkeeseen lisättiin "10 miljoonaa".

Maahanmuuttoa käsittelevän osion kohdalla ed. Halla-aho ehdotti ed. Peltokankaan kannattamana lausuttavaksi:.

”Valiokunta pitää maahanmuuttoa merkittävimpänä yksittäisenä kuormitusta aiheuttavana tekijänä kaikilla valiokunnan toimialaan kuuluvilla sektoreilla. Maahanmuuttoviraston tehtävät ovat viime vuosina lisääntyneet, eivätkä viraston resurssit riitä edes lakisääteisten käsittelyaikavelvoitteiden asianmukaiseen toteuttamiseen. Maahanmuuttoviraston käsittelyruuhka heijastuu väistämättä myös hallintotuomioistuinten toimintaan, sillä ulkomaalaisasioissa muutosta kielteisiin päätöksiin haetaan lähes aina. Hallintotuomioistuinten julkisten toimintakertomusten perusteella voidaan todeta, että esimerkiksi Helsingin hallinto-oikeudessa ulkomaalaisasioiden osuus kaikista päätöksistä oli 56 prosenttia vuonna 2017. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen vuonna 2017 ja 2018 saapuneista asioista noin 60 prosenttia oli ulkomaalaisasioita. Ulkomaalaisasioiden suuri määrä syö resursseja ja ruuhkauttaa tuomioistuinten toimintaa, mikä johtaa käsittelyaikojen pitenemiseen ja siten oikeusturvan toteutumisen vaarantumiseen kaikissa asiaryhmissä. Ulkomaalaisasioiden käsittelyyn hallintotuomioistuimissa onkin viime vuosina jouduttu myöntämään erityisiä lisämäärärahoja.

Maahanmuutto vaikuttaa haitallisesti myös kaikilla sisäisen turvallisuuden sektoreilla. Maahanmuuttajat kuormittavat merkittävässä määrin esimerkiksi poliisia ja oikeuslaitoksen eri toimijoita. Ulkomaalaisten yliedustus rikostilastoissa korostuu etenkin seksuaalirikoksissa. Vuonna 2018 ilmoitetuista seksuaalirikoksista 25 prosenttia eli joka neljäs rikos oli ulkomaalaisen tekemä. Helsingissä tapahtuneista ilmoitetuista raiskauksista peräti 54 prosenttia oli ulkomaalaisten tekemiä. Lähes puolet turvapaikanhakijoiden tekemistä seksuaalirikoksista kohdistuu alaikäisiin. Ulkomaalaisten vankien määrä on kasvanut kymmenen vuoden aikana peräti 75 prosenttia, ja heitä on kaikista vangeista nyt jo noin joka kuudes. Jengimaailmassa ja rikollisverkostoissa toimii aiempaa enemmän ulkomaalaistaustaisia henkilöitä ja rikollisryhmiä. Myös terrorismirikollisuus on saapunut Suomeen. Laiton maahantulo ja sen järjestäminen aiheuttavat ylimääräistä työtä Rajavartiolaitokselle.

Pelkästään resursseja eri toimialoille lisäämällä ei onnistuta korjaamaan maahanmuuton aiheuttamia ongelmia. Maahanmuuton haitoilta suojautuminen vaatii sen sijaan ennen kaikkea lainsäädännöllisiä muutoksia. Valiokunta korostaa, että lainsäädännölliset muutokset maahanmuuttopolitiikkaan ovat välttämättömiä, mikäli valiokunnan toimialaan kuuluvien sisäisen turvallisuuden sektoreiden haasteisiin halutaan vastata.

Valiokunta katsoo, että turvapaikanhakijoiden ja muiden ulkomaalaisten pääsyä pysyvän oleskeluluvan piiriin tulee rajoittaa selvästi ja perheenyhdistämisen ehtoja kiristää. Lisäksi kansainvälisen suojelun tulee aina olla väliaikaista. Kun olosuhteet lähtömaassa paranevat riittävästi, turvapaikan täytyy olla peruutettavissa, ja muuttoliikkeen on suuntauduttava Suomesta takaisinpäin. Kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet tulee viipymättä ottaa säi-

löön heidän maasta poistamisen toteutumisen varmistamiseksi, eivätkä vakavaan rikokseen syyllistyneet ulkomaa laiset koskaan saa päästä Suomen kansalaisuuden piiriin. Kansallinen pakolaiskiintiö on lakkautettava ja turvapaikanhakijoiden sisäiset siirrot lopetettava.

Edellä kuvatut tarpeelliset maahanmuuttopolitiikan kiristykset vaikuttavat nopeasti muun muassa vastaanottokuluja vähentävästi. Suomesta tuleekin tehdä nopealla aikataululla epähoukutteleva maa sellaiselle maahanmuutolle, joka heikentää huoltosuhdetta ja rasittaa kansantaloutta. Suomessa maksettava vastikkeeton raha ja suomalaisen sosiaaliturvan helppo saatavuus on yksi merkittävä houkutustekijä turvapaikanhakijoille. Mahdollisuudet maahanmuuttajien sosiaaliturvajärjestelmän muuttamiseksi siten, että myönteisen oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat eivät enää kuuluisi asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin tulisi siksi selvittää nopealla aikataululla. Myös mahdollisuus maassa oleskelun pitkittämiseen toistuvia uusintahakemuksia tekemällä ja valitusmahdollisuuksia hyödyntämällä on lainsäädäntöömme sisältyvä houkutustekijä, johon tulee puuttua.

Kaikki turvapaikka-, oleskelulupa-, perheenyhdistämis-, vastaanotto- ja etuusjärjestelmään liittyvät houkutustekijät on poistettava nopealla aikataululla. Tämä vähentää Maahanmuuttoviraston ja hallintotuomioistuinten kuormitusta. Houkutustekijöiden poistaminen on myös ainoa keino maahanmuuton aiheuttaman turvallisuusongelman korjaamiseksi.

Turvapaikkaperusteisen ja muun pääasiassa kehitysmaista saapuvan maahanmuuton kustannukset yhteiskunnalle lasketaan miljardeissa. Maahanmuuton suurimmat kustannukset eivät kuitenkaan kohdistu sisäministeriön hallinnonalalle. Suurimmat kustannukset syntyvät sosiaaliturvan käyttämisestä kohdistuen siten sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Maahanmuuttajat ovat huomattavan yliedustettuina esimerkiksi asumistuen ja toimeentulotuen saajien joukossa. Yksi humanitaarinen maahanmuuttaja maksaakin veronmaksajille keskimäärin 20 000 euroa vuodessa. Tietyistä ongelmallisista lähtömaista saapuvien maahanmuuttajien elinkaarikustannukset Suomen julkiselle taloudelle ovat keskimäärin 690 000 - 1 300 000 euroa henkilöltä. Edes työperäinen maahanmuutto ei ole julkisen talouden kannalta läheskään aina hyödyllistä. Nettotulonsiirrot verrattuna kantaväestöön ovat noin 5 000 euroa enemmän yhdeltä työperäiseltä maahanmuuttajalta vuodessa.

Mainitut kustannukset ovat luonteeltaan pysyviä, ja maahanmuutosta Suomen julkiselle taloudelle aiheutuvia kustannuksia voidaan siksi vähentää ainoastaan maahanmuuttolainsäädäntöön tehtävillä muutoksilla. Rahallisia resursseja tulisikin vapauttaa siihen, että Suomesta ja suomalaisista pidetään huolta. Erityisesti kriisitilanteissa on entistä tärkeämpää, että kaikki tehtävät toimenpiteet hyödyttävät Suomea ja suomalaisia. Siksi viimeistään tässä vaiheessa kaikista haitallisista turvapaikka- ja maahanmuuttopoliittisista hankkeista tulisi voida luopua. Tällainen hanke on esimerkiksi pakolaiskiintiön nostaminen 1050 henkilöön ja turvapaikanhakijoiden oikeusturvan vahvistaminen mahdollistamalla avustajan käyttö turvapaikkapuhuttelussa ja ottamalla käyttöön yleiset hallinto-oikeudelliset valitusajat. Kysymys on julkisten varojen käytön priorisoinnista.

Yksi hallitusohjelmaan kirjattu haitallinen hanke on maahan jäämisen mahdollisuuksien lisääminen laittomasti maassa oleskeleville. Hallitusohjelman mukaan tavoitteena on, että kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet henkilöt voisivat nykyistä joustavammin saada oleskeluluvan työn perusteella. Jos laittomasti maassa oleskeleville järjestetään mahdollisuuksia jäädä maahan, putoaa Suomen turvapaikkajärjestelmältä kuitenkin pohja. Valiokunta katsoo, että lakimuutos tulee toteutuessaan houkuttelemaan Suomeen entistä enemmän ihmisiä, jotka heikentävät maamme huoltosuhdetta ja rasittavat taloutta. Hallitusohjelman kirjausta ei siksi missään nimessä tule toteuttaa.

Valiokunta muistuttaa tässä yhteydessä vielä, että kansainvälistä suojelua hakeneiden työnteko-oikeutta laajennettiin, ja Suomessa jo olevan ulkomaisen työvoiman mahdollisuuksia siirtyä huoltovarmuuden ja työmarkkinoiden toimivuuden kannalta kriittisiin tehtäviin helpotettiin keväällä useilla lakimuutoksilla. Muutoksia perusteltiin vetoamalla työvoimapulaan ja huoltovarmuuden turvaamiseen koronakriisin keskellä. Todellisuudessa lakimuutoksilla ei kuitenkaan ollut mitään todellista työvoiman tarjontaa lisäävää vaikutusta. Kysymys oli puhtaasti ideologisten hankkeiden läpiviemisestä koronakriisin varjolla, mitä valiokunta paheksuu.

Valiokunta katsoo tässä yhteydessä aiheelliseksi kiinnittää huomiota myös maahanmuuton vaikutuksiin kuntatalouteen. Maahanmuuttajat käyttävät julkisia palveluita keskimäärin huomattavasti enemmän kuin maksavat veroja, mikä vaikuttaa myös kuntien palvelujärjestelmän toimivuuteen ja resursseihin esimerkiksi asumisen, varhaiskasvatuksen ja koulutuspalveluiden, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä hallinnollisten tehtävien osalta. Tarpeelliset turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikan kiristykset vähentäisivätkin nopeasti myös kuntatalouden menoja”.

Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 13-3 lausuntoluonnos hyväksyttiin.

Vpj. Talvitie ehdotti ed. Peltokankaan kannattamana, että lausuntoluonnoksen kuntatalouskokonaisuuteen sisältyvään jaksoon ”Kuntatalouden kehitys” kirjattaisiin kuntatalouden heikko tila vielä vahvemmin ja että osasta uusista hankkeista tulisi vallitsevassa kriisitilanteessa luopua, esimerkkinä oppivelvollisuuden pidentäminen. Lisäksi lausunnossa tulisi todeta, ettei yhteisövero sovellu varhaiskasvatuksen maksujen alentamisen kompensointiin, koska se ei kohdennu maksutuloja menettäviin kuntiin oikeudenmukaisesti, ja että maksujen alentaminen tulee kompensoida peruspalvelujen valtionosuudessa.

Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 10-6 lausunto hyväksyttiin.

Kappaleen 93 loppuun lisättiin uusi virke: "Hallituksen esitys HE 173/2020 vp on hallintovaliokunnassa käsiteltävänä lausunnon antamista varten, ja valiokunta tarkastelee siinä yhteydessä erityisesti kuntatalouteen liittyviä kysymyksiä".

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Ed. Purra, Halla-aho, Peltokangas, Talvitie, Zyskowicz ja Ikonen varasivat tilaisuuden eriävän mielipiteen jättämiseen. Päätettiin, että eriävä mielipide on toimitettava sihteerille 12.11.2020 klo 16.00 mennessä

Lausuntoon jätettiin eriävä mielipide: ed. Purra, Halla-aho ja Peltokangas, eriävä mielipide 1, liite D17.

Lausuntoon jätettiin eriävä mielipide: ed. Talvitie, Zyskowicz ja Ikonen, eriävä mielipide 2, liite E17

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

18. Toissijaisuusasioiden lista

Esityslistan liite Toissijaisuusasioiden_lista_13.11.2020.pdf / A18

Valiokunta merkitsi toissijaisuusasioiden listan saapuneeksi. Saapunut: TS 68/2020 vp, TS 69/2020 vp, TS 70/2020 vp, TS 71/2020 vp ja TS 74/2020 vp.

19. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

20. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on perjantaina 13.11.2020 klo 11.15.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne